

Eneolit

Eneolithic

Beňov (okr. Přerov)

„Nivky“, parc. č. 415/14.

Eneolit. Ojedinělý artefakt. Náhodný zásah/nález. Průzkum.

AMČR: M-202504991-N00007.

Lokalizace: WGS-84: 49.4073639N, 17.491695E

V září roku 2024 našel P. Martinčík během povrchového sběru v trati „Nivky“, na parc. č. 415/14, při jihozápadním okraji katastru obce Beňov torzo broušeného kamenného nástroje. Nálezová poloha „Nivky“ se nachází na táhlém zaobleném hřbetu Kelčské pahorkatiny severozápadně od kóty 288,3 m n.m. Nadmořská výška místa nálezů činí 280 m.

Jedná se o dochovanou protáhlou břitovou část sekeromlatu s obdélným příčným průřezem s mírně zkosenými zaoblenými hranami (obr. 1). Délka torza předmětu činí 75 mm. Maximální dochovaná šířka je 35 mm. Tloušťka nástroje v úrovni otvoru pro topůrko je 20 mm, přičemž směrem k břitu se zužuje na 16 mm. Hmotnost artefaktu činí 96 g. Povrch nástroje byl kvalitně obroušen. Sekeromlat byl v minulosti přelomen přibližně v úrovni provrtu. Průměr provrtu původně činil 16 mm. Na povrchu torza nástroje jsou stopy způsobené patrně pohybem v ornici při kultivaci půdy zemědělskou technikou.

Popisovaný předmět byl zhotoven z jemnozrnné droby temně hnědého zabarvení, kterou tato kulmská hornina získává zvětřováním. Hornina obsahuje zrna křemene, živce, úlomky černé horniny, ojediněle muskovit nebo biotit. Velikost klastických zrn se pohybuje kolem 0,2 – 0,4 mm. Magnetická susceptibilita v případě exempláře z Beňova dosahuje hodnoty ($0,16 \times 10^{-3}$ SI jednotek).

Nalezený artefakt lze rámcově datovat do období staršího či středního eneolitu.

Obr. 1. Beňov. Torzo kamenného sekeromlatu. Foto Z. Schenk.

Fig. 1. Beňov. Fragment of a stone battle axe. Photo by Z. Schenk.

Literatura

AMČR: Záznam M-202504991-N00007 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202504991-N00007>.

Summary

An isolated Late Eneolithic polished and perforated stone battle axe (Fig. 1) was discovered during a surface survey conducted in 2024 in the ‘Nivky’ field (plot No. 415/14) in the cadastral area of Beňov (Přerov District).

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal

Bratčice (okr. Brno-venkov)

„Půllány k Mělčanům“, parc. č. 2606.

Kultura nálevkovitých pohárů. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. AMČR: M-202503067.

Lokalizace: S-JTSK: -606190, -1174225; -606331, -1174110

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán stavbou vodojemu, a především jeho napojením na inženýrské sítě. Konkrétně byla provedena skrývka (na většině plochy nečitelná) a v ní vyhloubena rýha o šířce do 50 cm. Výzkum proběhl v říjnu 2025.

Archeologicky pozitivní část stavby se nachází v mírném jihovýchodně orientovaném svahu v nadmořské výšce 227–232 m. Vede paralelně po pravé straně silnice z Bratčic do Mělčan, respektive prvních několik stovek metrů od kraje obce. Podloží je zde tvořeno sprašemi, které překrývá 40–60 cm nadložní vrstvy.

Lokalita je známá delší dobu. Díky povrchovým sběrům byla získána kamenná štípaná industrie z období paleolitu a zlomky keramických nádob z mladší doby bronzové či doby halštatské (Belcredi et al. 1989, 13, 96, 132). V roce 1996 byly ve výkopu pro dálkový optický kabel procházejícím touto tratí objeveny sídlištní objekty ze závěru eneolitu a z latěnu a bohatě vybavený komorový hrob z halštatu (Čížmář et al. eds. 2000, 130–131; Kos 1999). Poslední výzkum zde proběhl v roce 2014, kdy bylo v trase liniového výkopu v polní trati „Půllány k Mělčanům“ zjištěno sedm sídlištních jam. Několik z nich se podařilo datovat do období kultury s nálevkovitými poháry (Přichystal 2015).

V ploše provedené skrývky a v rýze byly zachyceny celkem čtyři sídlištní objekty a dva hroby. Spektrum a výplň sídlištních objektů bohužel neumožňuje vyslovit přesnější závěry. Jde o běžné sídlištní objekty, v případě objektu 509 o stavební jámu. Obsahovaly velmi málo movitého materiálu (několik fragmentů keramiky a zlomky štípané industrie). Hroby odpovídají pravděpodobně ranému středověku.